Dosarul nr. 2-22032391-05-2a-14032025

Judecătoria Cahul, sediul Central
Judecător Aliona Sîrbu

CURTEA DE APEL SUD, SEDIUL CAHUL

D E C I Z I E
În numele Legii

30 iulie 2026 **municipiul Cahul**

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul
Având în componența sa
Președintele completului de judecată, judecător **Evgheni BANCOV**
Judecătorii **Andrei SCRIPCENCO și Inga GORLENCO**
Grefier **Busuioc Anastasia, Flocea Margarita, Ghenciu Tatiana**

a examinat în ședință publică în ordine de apel, apelul declarat de către I.P. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, împotriva hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 26 noiembrie 2024, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, intervenienți accesorii IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, Cancelaria de Stat, Agenția Apele Moldovei, Primăria satului Zîrnești, Ministerul Finanțelor, S.R.L. „Hidroconstrucția", Consiliul raional Cahul privind recuperarea prejudiciului material și cheltuieli de judecată, cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Pascal Ion privind contestarea actului administrativ și cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Caranfil Anjela privind contestarea actului administrativ,-

Asupra cererii de apel, în baza materialelor și actelor dosarului cât și argumentelor prezentate în ședința de judecată, Completul de judecată,-

C O N S T A T Ă :

Acțiunea înaintată de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, intervenienți accesorii IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, Cancelaria de Stat, Agenția Apele Moldovei, Primăria satului Zîrnești, Ministerul Finanțelor, S.R.L. „Hidroconstrucția", Consiliul raional Cahul. (f.d. 3-7, volumul I).

La data de 02 noiembrie 2017, Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela, prin intermediul avocatului Todorov Maxim, a depus la Judecătoria Cahul, sediul Central cererea de chemare în judecată împotriva I.P. „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" actualmente

Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, intervenienți accesorii Cancelaria de Stat, Agenția Relații Funciare și Cadastru, actualmente IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, S.R.L. „Hidroconstrucția”, prin care a solicitat:

- Admiterea eșalonării plății taxei de stat și anume 150 lei la data depunerii acțiunii civile de către fiecare reclamant, iar restul taxei de stat până la începerea dezbaterilor judiciare, după aflarea valorii daunei cauzate în urma efectuării raportului de expertiză judiciară.

- Încasarea din contul Agenției Naționale de Îmbunătățiri Financiare în beneficiul lui Pascal Ion a prejudiciului material cauzat, prin distrugerea culturilor agricole prin instalarea sistemelor de irigație pe terenurile agricole cu nr. cadastrale *****, *****, *****, și *****; nr. cadastral *****, nr. cadastral *****, nr. cadastral *****, a cărui mărime va fi determinată după întocmirea raportului de expertiză judiciară.

- Încasarea din contul pârâtului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare în beneficiul reclamantei Caranfil Anjela a prejudiciului material cauzat prin distrugerea culturilor agricole prin instalarea sistemelor de irigație pe terenul agricol cu nr. cadastral *****;

- Încasarea cheltuielilor de judecată suportate.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, prin Legea nr. 186 din 28 septembrie 2012 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de reabilitare a unor sisteme centralizate de irigare, s-a declarat utilitate publică de interes național lucrările de reabilitare a sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindești, Grozești, Leova Sud și Chircani-Zîrnești, conform studiilor de fezabilitate și proiectelor de execuție. Obiecte ale exproprierii, identificate conform studiilor de fezabilitate și proiectelor de execuție, sânt bunurile imobile (terenuri și construcții) proprietate privată situate în extravilanul următoarelor localități: Jora de Mijloc, Jora de Jos, Jora de Sus, Lopatna și Vîscauți raionul Orhei, Criuleni, Slobozia-Dușca și Onițcani raionul Criuleni, Roșcani, Gura Bîcului, Puhăceni și Petrești raionul Ungheni, Grozești, Soltănești, Bărboieni și Nisporeni raionul Nisporeni, Filipeni, Hănăsenii Noi și Leova raionul Leova. Cucoara, Chircani și Zîrnești raionul Cahul. Guvernul va lua, în numele statului, măsurările necesare pentru exproprierea bunurilor imobile situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică de interes național, în conformitate cu proiectul tehnic. Despăgubirile pentru bunurile imobile expropriate se vor efectua din contul IP „Fondul Provocările Mileniului Moldova”.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 981 din 05 decembrie 2014 cu privire la unele măsuri pentru asigurarea reabilității și construcției sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindești, Grozești, Leova Sud și Chircani-Zîrnești s-a împuternicit Agenția Relații Funciare și Cadastru să organizeze procesul de încheiere a contractelor de vânzare-cumpărare cu proprietarii terenurilor incluse în proiectul de construcție, ce țin de exproprierea bunurilor imobile (terenuri și construcții) proprietate privată, situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică din extravilanul următoarelor orașe și comune – Criuleni, Slobozia-Dușca, Onițcani, Lopatna, Jora de Jos, Jora de Mijloc, Jora de Sus, Vîscăuți, Roșcani, Gura Bîcului, Puhăceni, Delacău, Șerpeni, Coșnița, Pohrebea, Pîrîta, Blindești, Petrești, Grozești, Soltănești, Bărboieni, Nisporeni, Filipeni, Hănăsenii Noi, Leova, Chircani, Cucoara, Paicu și Zîrnești în conformitate cu legislația în vigoare și potrivit listei coordonate cu autoritățile administrației publice locale și datelor din registrul bunurilor imobile. Instituția Publică Fondul Provocărilor Mileniului Moldova va asigura alocarea mijloacelor financiare necesare acoperirii costului acestor tranzacții din fondurile programului „Compact”. Plățile vot fi efectuate de către Instituția Publică Fondul Provocările Mileniului Moldova în conformitate cu contractele de vânzare-cumpărare încheiate. Agenția Relații Funciare și Cadastru va modifica categoria de

destinație a terenurilor procurate pentru reabilitarea și construcția sistemelor de irigare și le va înregistra ca terenuri proprietate publică a statului ocupate de sisteme de irigare. Va opera în modul stabilit de legislație, modificările necesare în documentația cadastrală. S-a aprobat componența nominală a Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor exproprietaților la propunere de expropriere, conform anexei. În caz de eliberare a membrilor Comisiei din funcțiile deținute, atribuțiile lor în cadrul acesteia vor fi executate de persoane nou-desemnate în funcțiile respective, fără emiterea altei Hotărârii de Guvern. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Cancelariei de Stat.

La 01 mai 2017, S.R.L. „Hidroconstrucția" a început efectuarea lucrărilor de reabilitare a sistemului complex de irigații Chircani-Zîrnești în baza contractului încheiat dintre S.R.L. „Hidroconstrucția" și I.P. Fondul Dezvoltării Durabile Moldova, în baza Autorizației nr. 1 din 31 martie 2017, eliberate de Consiliul raional Cahul.

Ca urmare a executării lucrărilor de construcție pe terenurile agricole ce aparțin cetățenilor Caranfil Anjela și Pascal Ion, au fost amplasate mai multe țevi din sistemul de irigație și distruse culturile agricole ce creșteau pe aceste terenuri. Astfel, la proprietarul Caranfil Anjela pe terenul agricol cu nr. cadastral ***** a fost distrusă o suprafață de circa 0,50 ha semănate cu lucernă. La proprietarul Pascal Ion pe terenul cu nr. cadastral *****, *****, ***** și nr. ***** a fost distrusă o suprafața de 0,80 ha cu lucernă. De asemenea, au fost deteriorate culturile agricole amplasate pe ternul agricol lui Pascal Ion cu nr. cadastral ***** (circa 0,0323 ha), nr. cadastral ***** (circa 0,08 ha), nr. cadastral ***** (circa 0,05 ha).

Toate lucrările de construcție au fost executate fără ca sectoarele de terenuri agricole afectate să fie anticipat răscumpărate cu dreapta și prealabilă despăgubire, în condițiile stabilite de Legea nr. 488 din 08 iulie 1999 exproprierii pentru cauza de utilitate publică, iar prejudiciul material cauzat culturilor agricole de asemenea nu a fost reparat.

În acest context, până în prezent nu au fost informați despre propunerea de expropriere, cu oferta de despăgubire, modalitatea transferului de bunuri și drepturi patrimoniale sau, după caz, modalitatea de cedare a drepturilor patrimoniale. Cu alte cuvinte, exproprierea se desfășoară cu încălcarea gravă a principiilor fundamentale și anume existența unei drepte și prealabile despăgubiri atât pentru sectorul de teren ocupat de sisteme de irigație, cât și pentru culturile agricole deteriorate. Astfel, s-au pomenit în situația să fie expropriați cu încălcarea gravă a procedurii stabilite de Legea nr. 488 din 08 iulie 1999 exproprierii pentru cauza de utilitate publică.

Totodată, în prezent, succesor al Instituției Publice „Fondul Provocările Mileniului Moldova" este Instituția Publică „Fondul Dezvoltării Durabile Moldova", fapt confirmat prin Hotărârea Guvernului nr. 903 din 31 decembrie 2015 cu privire la Instituția Publică „Fondul Dezvoltării Durabile Moldova". În scopul asigurării durabilității investițiilor efectuate din contul finanțării corporației „Provocările Mileniului" și altor donatori, în conformitate cu Acordul „Compact" dintre Republica Moldova și Statele Unite ale Americii, prin intermediul Corporației, semnat la 22 ianuarie 2010 și cu angajamentul asumat de Părți, în corespundere cu secțiunea 5.7 litera (c) din Acordul de Implementare a Programului „Compact", precum și asigurării monitorizării și raportării impactului acestor investiții în perioada post-Compact, în temeiul prevederilor art. 25 alin. (2) pct. 9) din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 131-133, art. 1018), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul a hotărât modificarea denumirii Instituției Publice „Fondul Provocările Mileniului Moldova" în „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova".

Respectiv, anume Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova urmează să achite despăgubirile cauzate prin deteriorarea culturilor agricole.

Susțin că, în vederea evaluării pagubelor cauzate prin distrugerea culturilor cerealiere este necesară numirea expertizei judiciare de către un expert judiciar independent. În prezent, reclamanții doresc ca expertiza judiciară să fie efectuată de către expertul Cara Ecaterina, specializată în expertiza contabilă, expertiză economică și expertiză financiar bancară, având studii superioare efectuate la Institutul Agricol din Chișinău. Întrebările de rigoare vor fi formulate în partea pregătitoare a cauzei civile.

Totodată, ținând cont de faptul că valoarea daunei cauzate prin deteriorarea culturilor agricole va fi aflată după efectuarea Raportului de expertiză judiciară, reclamanții se află în imposibilitate de a afla mărimea concretă a taxei de stat, în mărime de 3% din valoarea acțiunii prevăzută la art. 87 din Cod de procedură civilă. Din aceste considerente, reclamanții Pascal Ion și Caranfil Anjela au achitat inițial suma de 150 lei, adică minimul prevăzut de art. 3 a Legii taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992, iar pentru achitarea restului sumei taxei de stat, se solicită eșalonarea până la începerea dezbaterilor judiciare. Or, rezultatele Raportului de expertiză judiciară vor fi cunoscute în partea pregătitoare a cauzei civile conform art. 185 din Cod de procedură civilă.

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 07 noiembrie 2017, s-a admis cererea reclamanților privind eșalonarea achitării taxei de stat.

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 15 ianuarie 2018, a fost încetată procedura de mediere judiciară în cauza civilă nominalizată, cu trimiterea dosarului pentru repartizarea aleatorie altui complet de judecată.

Acțiunea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Financiare către Primăria comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Pascal Ion. (f.d.78-80, volumul I).

La data de 27 noiembrie 2017, IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" prin intermediul reprezentantului Badrajan Valentina a depus la Judecătoria Cahul, sediul Central cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Pascal Ion, prin care a solicitat:

- Admiterea cererii de chemare în judecată;
- Anularea integrală a actului de constatare pe teren semnat de primarul comunei Zîrnești cu nr. 124 din 29 iunie 2017.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la data de 17 august 2017 Instituția Publică,, Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" a primit cererea prealabilă de a cetățenii Pascal Ion, Donica Maria și Caranfil Anjela privind achitarea prejudiciului material pentru distrugerea cheltuielilor.

La cererea prealabilă depusă de Pascal Ion, Donica Maria și Caranfil Anjela, a fost anexat Actul de constatare pe teren cu nr. 124 din 29 iunie 2017, întocmit de către persoane responsabile din cadrul Primăriei comunei Zîrnești (Primarul Pascal Victor și Specialistul reglementarea regimului funciar Mocanu Gheorghe), privind suprafețe de teren pretinse a fi afectate în cadrul efectuării lucrărilor de construcție a modulelor S-7 și S-8 al sistemului centralizat de irigare Chircani-Zîrnești.

Considerând că, Actul de constatare pe teren este unul ilegal, fiind întocmit cu încălcarea normelor de procedură, la data de 18 septembrie 2017, IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" a expediat cererea prealabilă prin care a solicitat anularea Actului de constatare pe teren întocmit de reprezentanții Primăriei comunei Zîrnești nr. 124 din 29 iunie 2017. Conform dovezilor deținute, Primăria comunei Zîrnești a recepționat cererea prealabilă pe data de 25 septembrie 2017 și nu a fost dat nici un răspuns în termen prevăzut de lege.

IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” consideră Actul de constatare pe teren nr. 124 din 29 iunie 2017 drept ilegal și neîntemeiat, aprobat cu încălcarea legislației în vigoare la momentul aprobării, pasibil de a fi integral anulat. Or, în actul de constatare pe teren lipsesc careva informații cu privire la temeiul legal de constituire și funcționare a comisiei ce a semnat actul contestat. Astfel, până la proba contrarie consideră că, persoanele care au semnat actul contestat au acționat ilegal, fără ca această activitate să fie reglementată prin actele normative aprobate de către autoritatea publică locală în modul stabilit.

Totodată, suprafețele din teren incluse în Actul de constatare pe teren pretinse de a fi afectate nu corespund cu suprafețele de teren real afectate, urmând să fie măsurate în prezența ambelor părți implicate, acțiunile ce pot fi efectuate numai de către un evaluator atestat în modul stabilit.

De asemenea, Actul de constatare pe teren emis de către Primăria comunei Zîrnești a fost întocmit în mod unilateral, fără invitarea/participarea unei autorități oficiale sau IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova”, ce sunt menționate în Hotărârea Guvernului nr. 981 din 05 decembrie 2014 cu privire la unele măsuri pentru asigurarea reabilitării și construcției sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindești, Grozești, Leova Sud și Chircani-Zîrnești. Mai mult decât atât, la întocmirea Actului contestat nu au fost invitați și nici reprezentanții Antreprenorului și/sau companiei de supraveghere a lucrărilor de construcție, prin ce s-au încălcat vădit drepturile unei părți la o tratare echitabilă cu privire la această întrebare.

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 20 decembrie 2017, a fost încetată procedura de mediere judiciară în prezenta acțiune și s-a transmis dosarul pentru repartizarea aleatorie unui altui complet de judecată.

Acțiunea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Financiare către Primăria comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Caranfil Anjela. (f.d.111-113, volumul I).

La data de 27 noiembrie 2017, IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova”, prin intermediul reprezentantului Badrajan Valentina, a depus la Judecătoria Cahul, sediul Central cererea de chemare în judecată împotriva Primăriei comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Caranfil Anjela, prin care a solicitat:

- Admiterea cererii de chemare în judecată;
- Anularea integrală a Actului de constatare pe teren semnat de către Primarul comunei Zîrnești cu nr. 123 din 29 iunie 2017.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la data de 17 august 2017 Instituția Publică„ Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” a primit cererea prealabilă de a cetățenii Pascal Ion, Donica Maria și Caranfil Anjela privind achitarea prejudiciului material pentru distrugerea cheltuielilor.

La cererea prealabilă depusă de Pascal Ion, Donica Maria și Caranfil Anjela, a fost anexat Actul de constatare pe teren cu nr. 124 din 29 iunie 2017, întocmit de către persoane responsabile din cadrul Primăriei comunei Zîrnești (Primarul Pascal Victor și Specialistul reglementarea regimului funciar Mocanu Gheorghe) privind suprafețe de teren pretinse a fi afectate în cadrul efectuării lucrărilor de construcție a modulelor S-7 și S-8 al sistemului centralizat de irigare Chircani-Zîrnești.

Considerând că, Actul de constatare pe teren este unul ilegal, fiind întocmit cu încălcarea normelor de procedură, la data de 18 septembrie 2017, IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” a expediat cerere prealabilă prin care a solicitat anularea Actului de constatare pe teren întocmit de reprezentanții Primăriei comunei Zîrnești nr. 123 din 29 iunie 2017. Conform

dovezilor deținute, Primăria comunei Zîrnești a recepționat cererea prealabilă pe data de 25 septembrie 2017 și nu a fost dat nici un răspuns în termen prevăzut de lege.

IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” consideră Actul de constatare pe teren nr. 123 din 29 iunie 2017 drept ilegal și neîntemeiat, aprobat cu încălcarea legislației în vigoare la momentul aprobării, pasibil de a fi integral anulat. Or, în Actul de constatare pe teren lipsesc careva informații cu privire la temeiul legal de constituire și funcționare a comisiei ce a semnat actul contestat. Astfel, până la proba contrarie consideră că, persoanele care au semnat Actul contestat au acționat ilegal, fără ca această activitate să fie reglementată prin actele normative aprobate de către autoritatea publică locală în modul stabilit.

Totodată, suprafețele din teren, incluse în Actul de constatare pe teren pretinse de a fi afectate nu corespund cu suprafețele de teren real afectate, urmând să fie măsurate în prezența ambelor părți implicate, acțiunile ce pot fi efectuate numai de către un evaluator atestat în modul stabilit.

De asemenea, Actul de constatare pe teren, emis de către Primăria comunei Zîrnești a fost întocmit în mod unilateral, fără invitarea/participarea unei autorități oficiale sau IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova”, ce sunt menționate în Hotărârea Guvernului nr. 981 din 05 decembrie 2014 cu privire la unele măsuri pentru asigurarea reabilitării și construcției sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindești, Grozești, Leova Sud și Chircani-Zîrnești. Mai mult decât atât, la întocmirea actului contestat nu au fost invitați și nici reprezentanții Antreprenorului și/sau companiei de supraveghere a lucrărilor de construcție, prin ce s-au încălcat vădit drepturile unei părți la o tratare echitabilă cu privire la această întrebare.

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 22 decembrie 2017, s-a încetat procedura de mediere judiciară în această acțiuni și dosarul a fost transmis în Secția de Evidență și Documentare Procesuală pentru repartizare unui alt complet de judecată.

Ulterior, în cadrul examinării cauzei, avocatul Todorov Maxim în interesele lui Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela a depus cerere privind conexarea dosarelor civile sus menționate.

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 26 aprilie 2018, s-a dispus conexarea **cauzei civile nr. 2-1230/17** la cererea de chemare în judecată înaintată de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Instituția Publică „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova”, intervenienții accesorii Cancelaria de Stat, Agenția Relații Funciare și Cadastru și S.R.L. „Hidroconstrucția” privind repararea prejudiciului cu **cauza civilă nr. 3-107/17**, la cererea de chemare în judecată înaintată de Instituția Publică „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” către Primăria comunei Zîrnești și Pascal Ion privind contestarea actului administrativ și cu **cauza civilă nr. 3-109/17** la cererea de chemare în judecată înaintată de Instituția Publică „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” către Primăria comunei Zîrnești și Caranfil Anjela privind contestarea actului administrativ, într-un singur proces. (f.d.197-198, volumul I).

Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 29 octombrie 2020. (f.d.50-52, volumul II).

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 29 octombrie 2020, în proces în calitate de intervenienți accesorii au fost atrași Agenția Apele Moldovei și Consiliul Raional Cahul.

Cererea de chemare în judecată concretizată din numele Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela. (f.d.64, volumul II).

Ulterior, Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela prin intermediul avocatului Todorov Maxim, au depus cerere de chemare în judecată concretizată, prin care au solicitat:

- Încasarea din contul pârâtului Instituția Publică ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" în beneficiul lui Pascal Ion și Pascal Svetlana prejudiciul material cauzat prin distrugerea culturilor agricole prin instalarea sistemelor de irigare în sumă de 111 810 lei;
- Încasarea din contul pârâtului Instituția Publică ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" în beneficiul reclamantei Caranfil Angela prejudiciul material cauzat pentru distrugerea culturilor agricole prin instalarea sistemelor de irigare în sumă de 58 235 lei;
- Încasarea cheltuielilor de judecată suportate.

Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021. (f.d.94-, 98, volumul II).

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021, s-a încetat procesul civil la cererea de chemare în judecată înaintată de Instituția Publică ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" către Primăria comunei Zîrnești și Pascal Ion privind contestarea actului administrativ și procesul civil la cererea de chemare în judecată înaintată de Instituția Publică ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" către Primăria comunei Zîrnești și Caranfil Anjela privind contestarea actului administrativ, din motivul că cauza nu urmează să fie judecată în procedura civilă.

Hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021. (f.d.99, 111- 119, volumul II).

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021, acțiunea formulată de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela împotriva Instituției Publice ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova", intervenienții accesorii Cancelaria de Stat, Agenția Relații Funciare și Cadastru, S.R.L. ,,Hidroconstrucția", Agenția Apele Moldovei și Consiliul raional Cahul cu privire la repararea prejudiciului a fost admisă integral.

Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021, IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" a depus cerere de apel împotriva acesteia. (f.d.107, 109-110, volumul II).

De asemenea, IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" a depus cerere de recurs și împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021.

Decizia Curții de Apel Cahul din 18 februarie 2022. (f.d. 205-209, volumul II).

Prin Decizia Curții de Apel Cahul din 18 februarie 2022, a fost admisă cererea de repunere în termen de declarare a recursului depusă de IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova".

S-a admis recursul IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova".

S-a casat încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021, cu restituirea cauzei la o nouă rejudecare, în Judecătoria Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia Curții de Apel Cahul din 13 iunie 2022. (f.d.231-236, volumul II).

Prin Decizia Curții de Apel Cahul din 13 iunie 2022, s-a admis apelul declarat de IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova".

S-a casat hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 09 august 2021, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceiași instanță, dar în alt complet de judecată.

În cadrul rejudecării cauzei, din motivul reorganizării IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova", prin încheierea protocolară s-a dispus înlocuirea IP ,,Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" cu succesorul în drepturi Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, conform notificării de reorganizare depuse în instanța de judecată.

Poziția instanței de fond expusă în hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 26 noiembrie 2024. (f.d.204-205, 221- 232, volumul III).

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 26 noiembrie 2024, s-a admis acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, intervenienți accesorii IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, Cancelaria de Stat, Agenția Apele Moldovei, Primăria satului Zîrnești, Ministerul Finanțelor, S.R.L. „Hidroconstrucția", Consiliul raional Cahul privind repararea prejudiciului.

S-a încasat de la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, IDNO 1010600021681 în mod solidar în beneficiul lui Pascal Ion, IDNP 0971508157205 și Pascal Svetlana, IDNP 2000015006389 suma de 8 072 lei cu titlu de prejudiciu și suma de 103 738 lei cu titlu de venit ratat, conform raportului de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020.

S-a încasat de la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, IDNO 1010600021681 în beneficiul lui Caranfil Anjela, IDNP 200001509381 suma de 4 205 lei cu titlu de prejudiciu și suma de 54 030 lei cu titlu de venit ratat, conform raportului de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020.

S-a încasat de la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, IDNO 1010600021681 în beneficiul lui Pascal Ion, IDNP 0971508157205 suma de 150 lei cu titlu de taxa de stat, suma de 3215 lei cu titlu de taxa de stat, suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

S-a încasat de la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, IDNO 1010600021681 în beneficiul lui Pascal Svetlana, IDNP 2000015006389, suma de 150 lei cu titlu de taxa de stat.

S-a încasat de la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, IDNO 1010600021681 în beneficiul lui Caranfil Anjela, IDNP 2000015006389 suma de 150 lei cu titlu de taxa de stat, suma de 1 598 cu titlu de taxa de stat, suma de 4315 lei pentru cheltuieli de achitare a expertizei, suma de 2000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică.

S-a încasat de la Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, IDNO 1010600021681 în mod solidar în beneficiul lui Pascal Ion IDNP 0971508157205 și Pascal Svetlana, IDNP 2000015006389 suma de 8285 lei, cu titlu de taxa pentru achitarea expertizei.

S-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești, Pascal Svetlana și Pascal Ion privind contestarea actului administrativ.

S-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești și Caranfil Anjela privind contestarea actului administrativ.

Cerere de apel depusă de Agenția Națională de Îmbunătățire Funciare. (f.d. 217, volumul III).

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la data de 06 decembrie 2024, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare prin intermediul avocatului Gheorghița Constantin, a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe.

Ulterior, la data de 11 aprilie 2025, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare prin intermediul reprezentantului Belîi Eugeniu, a depus cerere de apel motivată, prin care a solicitat:

- Admiterea cererii de apel;
- Casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 26 noiembrie 2024;
- Pronunțarea unei noi hotărâri după cum urmează:

- Acțiunea înaintată de către Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și intervenienții accesorii de partea pârâtului IP Cadastru Bunurilor Imobile SCT Cahul, Cancelaria de Stat, Agenția Apele Moldovei, Primăria satului Zîrnești, Ministerul Finanțelor, S.R.L. „Hidroconstrucția", Consiliul raional Cahul privind repararea prejudiciului să fie respinsă.

- Cererea de chemare în judecată înaintată de către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești, Pascal Ion și Pascal Svetlana privind contestarea actului administrativ, să fie admisă.

- Cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești, Caranfil Anjela privind contestarea actului administrativ să fie admisă.

- Să fie constatată nulitatea absolută a actelor de constatare pe teren semnate de către primarul comunei Zîrnești cu nr. 123 și 124 din 29 iunie 2017.

Argumentele cererii de apel depusă de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare. (f.d. 34-36, volumul IV).

În motivarea apelului a invocat că, contrar celor declarate de către Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela, toate lucrările de construcție a sistemelor de irigare de reabilitare a sistemului complex de irigații Chircani-Zîrnești, au fost efectuate în beneficiul deținătorilor de terenuri din aceste localități, lucrările recunoscute drept interes național conform art. 1 din Legea nr. 186 din 28 septembrie 2014. Lucrările s-au desfășurat respectând cadrul legal, conform autorizației de construcții nr. 1 din 31 martie 2017 eliberată de Consiliul raional Cahul.

Consideră că, prima instanță la adoptarea hotărârii contestate nu a luat în considerare că efectuarea acestor lucrări a adus beneficii majore pentru Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela, însă nelimitându-se la creșterea multiplă a valorii de piață a terenurilor care a devenit irigabil, cu posibilități de a cultiva produse agricole cu valoarea înaltă.

Susține că, instanța de fond nu a luat în considerație că, la data de 15 iunie 2017 cu Pascal Ion a fost încheiat contract de constituire a dreptului de superficie cu titlu gratuit pentru terenul agricol cu nr. cadastral *****, referitor la celelalte terenuri a fost refuzată semnarea contractului, fapt confirmat de Pascal Ion. Totodată, Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela au fost informați prin scrisoarea IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" nr. 156 din 15 septembrie 2017 despre terenurile afectate.

Totodată, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu este de acord cu Actele de constatare pe teren nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017, emise de către Primăria comunei Zîrnești și consideră că acțiunea de contestare a acestora este întemeiată și urmează să fie admisă.

Susține că, Pascal Ion și Pascal Svetlana au prezentat suplimentar la terenurile indicate în Actul de constatare nr. 124 din 29 iunie 2017 întocmit de către Primăria comunei Zîrnești suprafețe suplimentare pretinse a fi afectate în cadrul proiectului: terenurile cu nr. cadastrale *****, *****, *****cu o suprafață declarată precum că a fi afectată de 0,16 ha. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu recunoaște suprafețele de terenuri suplimentare incluse din motivul stabilirii exacte a suprafețelor afectate, Necătând la aceasta, expertul judiciar cât și prima instanță fără a avea probe concludente, au inclus suprafața indicată de 0,16 ha în calcularea pretinsului prejudiciu de către Pascal Ion și Pascal Svetlana.

La încercarea de a da răspuns independent referitor la suprafețele reale afectate, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare a formulat întrebarea respectivă pentru expertul judiciar,

răspuns la care în Raportul de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020 nu a fost primit, iar motivul invocat fiind imposibilitatea determinării suprafețelor afectate din motivul că toate culturile agricole semănate pe toate terenurile indicate de către reclamanți, au fost arate în toamna anului 2019.

Prima instanță nu și-a expus și nici nu a argumentat motivele respingerii pretențiilor Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare privind încălcările grave de procedură civilă în cadrul efectuării expertizei judiciare, anume cu privire la Raport de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020, întocmit de către expertul Cara Ecaterina. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu este de acord cu modalitatea în care a fost efectuată expertiza judiciară, adică contrar art. 150 din Cod de procedură civilă, care stipulează că, după desemnarea expertului, instanța judecătorească convoacă o ședință cu participarea părților, în cadrul căreia se stabilește legătura dintre expert și părți, etapa la care părțile pot fi admise să participe la investigațiile expertului, se aduce la cunoștință părților obiectul expertizei judiciare și întrebările la care expertul urmează să ofere răspunsuri și li se explică faptul că au dreptul de a face observații cu privire la aceste întrebări și de a cere modificarea și completarea lor. Astfel, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare neîntemeiat a fost lipsită de mai multe drepturi de ordin procedural.

De asemenea, a rămas fără răspuns din partea primei instanțe argumentul IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova”, privind dezacordul cu concluziile expertului privind mărimea prejudiciului calculat.

La mărimea prejudiciului ar trebui să țină cont de stabilirea acestuia conform art. 15 din Legea nr. 488-XIV din 08 iulie 1999 exproprierii pentru cauza de utilitate publică, faptul indicat de către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare și lăsat fără apreciere de instanța de fond în hotărârea atacată.

Respectiv pornind de la prevederile art. 117-118 și art. 130 din Cod de procedură civilă, instanța de fond nu urma să stabilească valoarea prejudiciului conform Raportului de expertiză judiciară, plus venitul ratat pentru anul 2017. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu este de acord cu concluziile Raportului de expertiză judiciară, prin care s-a stabilit că venitul ratat pentru 1 an de către reclamanți la 1,0 ha afectat se estimează la suma de 39 020 lei. În acest sens, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare a prezentat instanței de fond mai multe materiale și literatura de specialitate, conform cărora recolta stabilită în Raportul de expertiză de pe un hectar pe parcursul unui an de vegetație în mărime de 30 000 kg fân uscat nu corespunde realității, recolta maximă de fân uscat fiind stabilită de 10 000 kg. La solicitarea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare, reclamanții nu au prezentat probe că au obținut astfel de recoltă, prin prezentarea declarațiilor fiscale în mod oficial, contracte de vânzare a lucernei, și alte documente care ar dovedi obținerea recoltei similare de pe suprafețele afectate.

În drept, apelul a fost întemeiat pe prevederile art. art. 116, 357, 365, 385, 386 din Cod de procedură civilă.

Termenul de declarare a apelului.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Cod de procedură civilă *Termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.*

Completul de judecată constată că, hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost pronunțată pe data de 26 noiembrie 2024.

Apelul a fost depus de către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare pe data de 06 decembrie 2024, din ce rezultă că termenul legal de declarare a apelului a fost respectat.

Argumentele participanților la proces.

Reprezentantul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare – Leanca Cristina, în ședința de judecată în instanța de apel, a pledat pentru admiterea apelului în sensul cum a fost formulat.

Reprezentantul intimaților Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela – avocatul Todorov Maxim, în ședința de judecată în instanța de apel și prin referință, a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii primei instanțe. În referință, suplimentar a invocat că, instanța de fond just a concluzionat că, contrar prevederilor art. 2 al Legii nr. 186 din 28 septembrie 2014, lucrările de construcție la obiectul „Construcția modulelor S-7 și S-8 al sistemului centralizat de irigare Chircani-Zîrnești în raionul Cahul" au fost demarate fără ca bunurile imobile (terenuri și construcții) proprietate privată să fie expropriate cu dreaptă și prealabilă despăgubire, făcând trimiterile la prevederile art. 316 alin. (1) din Cod civil. La fel, instanța de fond, just a stabilit că urmare a lucrărilor de construcție pe terenurile agricole ce aparțin lui Pascal Ion și Pascal Svetlana și Caranfil Anjela, au fost amplasate țevi din sistemul de irigare, fapt care este demonstrat prin Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017, întocmite de către persoanele responsabile din cadrul Primăriei comunei Zîrnești și planșele fotografice prezentate de reclamanți. Iar în urma lucrărilor de reabilitare a sistemului centralizat de irigare Chircani-Zîrnești în raionul Cahul, care prin sine prezintă lucrări de interes general, reclamanților Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela le-au fost aduse prejudicii materiale în urma distrugerii culturilor de lucernă. Consideră că, instanța de fond just a respins ca neîntemeiată acțiunea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare privind contestarea actului administrativ. Or, actele de constatare pe teren au fost emise în perioada în care era în vigoare Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000. Conform pct. 21 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării de către instanțele de contencios administrativ a unor prevederi ale Legii contenciosului administrativ nr. 10 din 30 octombrie 2009, actele de expertiză, de revizie, rapoarte scrise ale specialistului sau alt document consultativ de specialitate, inclusiv înscrisurile destinate să servească drept probă într-un proces civil și care întrunesc caracteristicile mijloacelor de probă, utilizate în cadrul procesului civil constituie, de fapt, niște acte pregătitoare ale hotărârii judecătorești, care pot fi combătute cu mijloace procesuale corespunzătoare și apreciate de către instanța judecătorească după intima ei convingere. Prin urmare, actele menționate nu sunt supuse controlului legalității pe calea contenciosului administrativ. Pe calea contenciosului administrativ, separat, nu se poate cere nici anularea unor acte pretins false, dat fiind faptul că, în temeiul art. 227 din Cod de procedură civilă, cererea de declararea a probelor ca fiind false se examinează în cadrul procedurii în care se examinează acțiunea principală. Astfel, actele de constatare pe teren nu întrunesc elementele obligatorii ale actului administrativ, or, art. 2 a Legii contenciosului administrativ stipulează clar că, act administrativ – manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea autorității publice în vederea organizării sau executării concret a legii. Actul administrativ în sensul prezentei legi, este asimilat contractului administrativ, precum și nesoluționarea în termen legal al unei cereri.

Intimata Caranfil Anjela, în ședința de judecată în instanța de apel, a susținut poziția reprezentantului ei – avocatul Todorov Maxim.

Intimatul Pascal Ion, în ședința de judecată în instanța de apel, a susținut poziția reprezentantului său – avocatul Todorov Maxim.

Cauza a fost examinată în lipsa intimatei Pascal Svetlana și reprezentantului intimatului Primăria comunei Zîrnești, intervenienților accesorii, reprezentantului S.R.L.

„Hidroconstrucția”, reprezentantului Agenției Apele Moldovei, reprezentantului IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, reprezentantului Cancelariei de Stat, reprezentantului Ministerului Finanțelor, reprezentantului Consiliului raional Cahul și avocatului Gheorghița Constantin, care au fost legal citați. (f/d 124-136 vol. IV).

Conform art. 379 alin. (2) din Cod de procedură civilă, *Neprezentarea în ședința de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului.*

Având în vedere datele cu privire la citarea legală a intimatei Pascal Svetlana și reprezentantului intimatului Primăria comunei Zîrnești, intervenienților accesorii – reprezentantului S.R.L. „Hidroconstrucția”, reprezentantului Agenției Apele Moldovei, reprezentantului IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, reprezentantului Cancelariei de Stat, reprezentantului Ministerului Finanțelor, reprezentantului Consiliului raional Cahul și avocatului Gheorghița Constantin, Completul de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa acestora.

Aprecierea instanței de apel.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată consideră necesar de a respinge apelul declarat, cu menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 373 alin. alin. (1), (2) și (5) din Cod de procedură civilă, *Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.*

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar invocate de părți și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art. 385 lit. a) din Cod de procedură civilă, *Instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept: să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.*

Conform art. 239 din Cod de procedură civilă, *Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.*

Iar potrivit art. 240 alin. (1) din Cod de procedură civilă, *La deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.*

Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație și o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești și un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce iau fost prezentate.

Potrivit art. 6 CEDO, instanței judecătorești îi este atribuită obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Țările de Jos). Din interpretarea art. 6 al CEDO, se reține că, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

În conformitate cu art. 130 alin. (1), (2), (3), (4) din Cod de procedură civilă, *Instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.*

Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Analizând și verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe contestate prin prisma prevederilor aplicabile la caz, în raport cu criticile aduse hotărârii contestate în cererea de apel, Completul de judecată constată că prima instanță a stabilit corect circumstanțele de fapt în cauză și hotărârea adoptată urmează să fie menținută.

Cu privire la acțiunea formulată de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela.

Completul de judecată consideră că, prima instanță corect a constatat asupra temeiniciei acțiunii formulate de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, intervenienți accesorii IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, Cancelaria de Stat, Agenția Apele Moldovei, Primăria satului Zîrnești, Ministerul Finanțelor, S.R.L. ,,Hidroconstrucția", Consiliul raional Cahul, iar argumentele apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare sunt neîntemeiate și urmează să fie respinse.

Din materialele dosarului rezultă că, Pascal Ion este proprietarul terenurilor agricole cu nr. cadastral ***** cu suprafața de 1,5857 ha, nr. cadastral ***** cu suprafața de 0,0605 ha, nr. cadastral ***** cu suprafața de 0,5224 ha, dobândite în baza contractului de donație a terenurilor agricole din 05 septembrie 2011 (f/d 24 vol. I).

Tot el, Pascal Ion, este proprietarul terenului cu nr. cadastral ***** cu suprafața de 2,1882 ha, dobândit în baza contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol din 15 martie 2011 (f/d 25 vol. I).

Tot el, Pascal Ion este proprietarul terenurilor agricole cu nr. cadastral ***** cu suprafața de 2,5742 ha, nr. cadastral ***** cu suprafața de 0,2575 ha, în baza contractului de donație din 15 iunie 2010 (f/d 27 vol. I).

Tot el, Pascal Ion este proprietarul terenului agricol cu nr. cadastral ***** cu suprafața de 2,3917 ha, în baza contractului de donație din 28 iunie 2010 (f/d 30 vol. I).

La fel s-a stabilit că, Pascal Svetlana este proprietara terenului agricol cu nr. ***** cu suprafața de 1,0733 ha, conform contractului de vânzare-cumpărare din 06 septembrie 2016 (f/d 32 vol. I).

De asemenea s-a stabilit că, Caranfil Anjela este proprietara terenurilor agricole cu nr. cadastral *****cu suprafața de 2,3599 ha și nr. cadastral ***** cu suprafața de 0,2359 ha, conform contractului de schimb din 08 iunie 2012 (f/d 22 vol. I).

În baza art. 1 al Legii nr. 186 din 28 septembrie 2014 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de reabilitare a unor sisteme centralizate de irigare, s-a declarat utilitate publică de interes național lucrările de reabilitare a sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindeşti, Grozești, Leova Sud și Chircani-Zîrneşti, conform studiilor de fezabilitate și proiectelor de execuție.

Conform art. 2 al Legii, *obiecte ale exproprierii, identificate conform studiilor de fezabilitate și proiectelor de execuție, sunt bunurile imobile (terenuri și construcții) proprietate privată situate în extravilanul următoarelor localități: Jora de Mijloc, Jora de Jos, Jora de Sus, Lopatna şi Vîşcăuţi, raionul Orhei, Criuleni, Slobozia-Duşca şi Onițcani, raionul Criuleni, Roșcani, Gura Bîcului, Puhăceni, Delacău și Șerpeni, raionul Anenii Noi, Coșnița, Pohrebea și Pîrîta, raionul Dubăsari, Blindeşti şi Petreşti, raionul Ungheni, Grozești, Soltănești, Bărboieni și Nisporeni, raionul Nisporeni, Filipeni, Hănăsenii Noi și Leova, raionul Leova, Cucoara, Chircani, Paicu și Zîrneşti, raionul Cahul.*

Conform art. 3 al Legii, *Guvernul va lua, în numele statului, măsurile necesare pentru exproprierea bunurilor imobile situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică de interes național, în conformitate cu proiectul tehnic. Despăgubirile pentru bunurile imobile expropriate se vor efectua din contul Instituției Publice „Fondul Provocările Mileniului Moldova”.*

Prin hotărârea Guvernului nr. 981 din 05 decembrie 2014 cu privire la unele măsuri pentru asigurarea reabilitații și construcției sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindeşti, Grozești, Leova Sud și Chircani-Zîrneşti: *1. Se împuternicește Agenția Relații Funciare și Cadastru să organizeze procesul de încheiere a contractelor de vânzare-cumpărare cu proprietarii terenurilor incluse în proiectul de construcție, ce țin de exproprierea bunurilor imobile (terenuri și construcții) proprietate privată, situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică din extravilanul următoarelor orașe, sate și comune: Criuleni, Slobozia-Duşca, Onițcani, Lopatna, Jora de Jos, Jora de Mijloc, Jora de Sus, Vîşcăuţi, Roșcani, Gura Bîcului, Puhăceni, Delacău, Șerpeni, Coșnița, Pohrebea, Pîrîta, Blindeşti, Petreşti, Grozești, Soltănești, Bărboieni, Nisporeni, Filipeni, Hănăsenii Noi, Leova, Chircani, Cucoara, Paicu și Zîrneşti în conformitate cu legislația în vigoare și potrivit listei coordonate cu autoritățile administrației publice locale și datelor din registrul bunurilor imobile. Instituția Publică Fondul Provocările Mileniului Moldova va asigura alocarea mijloacelor financiare necesare acoperirii costului acestor tranzacții din fondurile programului „COMPACT”. Plățile vor fi efectuate de către Instituția Publică Fondul Provocările Mileniului Moldova în conformitate cu contractele de vânzare-cumpărare încheiate. Agenția Relații Funciare și Cadastru: va modifica categoria de destinație a terenurilor procurate pentru reabilitarea și construcția sistemelor de irigare și le va înregistra ca terenuri proprietate publică a statului ocupate de sisteme de irigare; va opera, în modul stabilit de legislație, modificările necesare în documentația cadastrală. Se aprobă componența nominală a Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor exproprietaților la propunerile de expropriere, conform anexei. În caz de eliberare a membrilor Comisiei din funcțiile deținute, atribuțiile lor în cadrul acesteia vor fi executate de persoane nou-desemnate în funcțiile respective, fără emiterea altei hotărâri de Guvern. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Cancelariei de Stat.*

Potrivit art. 1 din Hotărârea nr. 903 din 31 decembrie 2015 cu privire la Instituția publică *Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova", în scopul asigurării durabilității investițiilor efectuate din contul finanțării Corporației „Provocările Mileniului" și altor donatori, în conformitate cu Acordul „Compact" dintre Republica Moldova și Statele Unite ale Americii, prin intermediul Corporației, semnat la 22 ianuarie 2010, și cu angajamentul asumat de Părți, în corespundere cu secțiunea 5.7 litera (c) din Acordul de Implementare a Programului „Compact", precum și al asigurării monitorizării și raportării impactului acestor investiții în perioada post-Compact, în temeiul prevederilor articolului 25 alineatul al doilea punctul 9) din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 131133, art. 1018), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul a hotărât modificarea denumirea Instituției publice „Fondul Provocările Mileniului Moldova" în „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova.*

Potrivit autorizației de construire nr. 1 din 31 martie 2018, a fost autorizată executarea lucrărilor de construcție a obiectului „Construcția modulelor S-7 și S-8 al sistemului centralizat de irigare Chircani-Zărnești, raionul Cahul, cu efectuarea lucrărilor conform documentației de proiect coordonată și verificată (f/d 41 vol. II).

Conform Actului de constatare pe teren nr. 123 din 29 iunie 2017, emis de Primăria comunei Zîrnești în persoana primarului Pascal Victor și specialist reglementării regimului funciar Mocanu Gheorghe, s-a constatat că pe terenul cu nr. cadastral ***** ce aparține lui Caranfil Anjela a fost distrusă aproximativ 0,50 ha de lucernă, în urma săpăturilor ce se efectuează în cadrul proiectului de irigare Chircani-Zîrnești. (f/d 20 vol. I).

Conform Actului de constatare pe teren nr. 124 din 29 iunie 2017, emis de Primăria comunei Zîrnești, în persoana primarului Pascal Victor și specialistul reglementării regimului funciar Mocanu Gheorghe, s-a constatat că pe terenurile cu nr. cadastrale *****, *****, ***** și *****, a fost distrusă o suprafață aproximativă de 0,80 ha de lucernă, în urma săpăturilor ce se efectuează în cadrul proiectului de irigare Chircani-Zîrnești (f/d 21 vol. I).

Completul de judecată constată că, intimații Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela, au expediat cererea prealabilă către IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" succesor în drepturi Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, prin care au solicitat repararea prejudiciului cauzat pentru distrugerea culturilor agricole (f/d 11 vol. I).

Cererea prealabilă a fost recepționată de către IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" succesor în drepturi Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare pe data de 17 august 2017 (f/d 13 vol. I).

La data de 15 septembrie 2017, IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" succesor în drepturi Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare a expediat în adresa intimaților Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela răspuns la cererea prealabilă, invocând dezacord cu cerințele acesteia, cu propunerea identificării unui compromis în limitele cadrului legal pentru a depăși situația creată. (f/d 14-15 vol. I).

Prin Încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 04 decembrie 2018, a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare în prezenta cauza civilă, cu formularea în fața expertului următoarelor întrebări:

- Care este mărimea pagubei cauzate prin distrugerea culturilor agricole și anume lucernă în al 3-lea an de recoltare de pe terenurile agricole cu nr. cadastrale *****, *****, *****, *****, *****, ***** și ***** cu o suprafață totală de 0,80 ha și respectiv 0,16 ha ce aparțin lui Pascal Ion și Pascal Svetlana și care este mărimea venitului ratat ținând cont de faptul că lucernă este o cultură multianuală?

- Care este mărimea pagubei cauzate prin distrugerea culturilor agricole și anume lucernă anul al 2-lea de recoltare de pe terenul agricol cu nr. cadastral ***** cu suprafața de 0,50 ha, ce aparține lui Caranfil Anjela și care este mărimea venitului ratat ținând cont de faptul că lucernă este cultura multianuală?

Întrebări formulate de reprezentantul IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova" succesor în drepturi Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare:

- Care a fost vârsta culturilor agricole și anume a lucernei în vara anului 2017 aflate pe terenurile agricole cu nr. cadastrale *****, *****, *****, *****, *****, ***** și ***** și nr. cadastral *****?

- Care a fost suprafața culturilor agricole și anume a lucernei distruse în vara anului 2017 pe terenuri agricole cu nr. cadastrale *****, *****, *****, *****, *****, ***** și ***** ce aparțin lui Pascal Ion și Pascal Svetlana?

- Care a fost suprafața culturilor agricole și anume a lucernei distruse în vara anului 2017 pe terenul agricol cu nr. cadastral ***** ce aparține cui Caranfil Anjela? (f/d 224-228 vol. I).

Potrivit Raportului de expertiza judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020 s-a constatat că, prejudiciul cauzat reclamanților Pascal Ion și Pascal Svetlana pentru suprafețele de 0,96 ha cultivate cu lucernă, care a fost distrusă în rezultatul efectuării lucrărilor de reabilitare a sistemelor de irigare constituie 8 072 lei. Venitul ratat, care putea fi obținut de către reclamanții Pascal Ion și Pascal Svetlana de pe terenurile agricole cu suprafața de 0,96 ha, afectate în procesul de reabilitare a sistemelor de irigare, care fac parte din terenurile cu nr. cadastrale *****, *****, *****, *****, *****, ***** și *****, semănate cu lucernă în anul 2015, constituie 103 738 lei.

Prejudiciul cauzat reclamantei Caranfil Anjela pentru suprafața de 0,5 ha, semănate cu lucernă, care a fost distrusă în rezultatul efectuării lucrărilor de reabilitare a sistemelor de irigare, constituie 4 205 lei. Venitul ratat de către reclamanta Caranfil Anjela care putea fi obținut de pe sectorul cu numărul cadastral 1742105048 semănat cu lucernă în anul 2016, afectat în procesul de efectuare a lucrărilor de reabilitare a sistemelor de irigare în vara anului 2017, constituie 24 030 lei. În total prejudiciul cauzat reclamantei Caranfil Angela și venitul net ratat în rezultatul distrugerii culturii de lucernă pe suprafața de 0,50 ha, constituie 58 235 lei.

Prin certificatul nr. 272 din 06 aprilie 2020, eliberat de Primăria comunei Zîrnești, se confirmă că pe terenurile agricole cu nr. cadastrale 1742103053, *****, *****, 1742103057, *****, *****, *****, *****, 1742103162 pe suprafața de 14,6482 ha, în anul 2015 a fost semănată lucernă.

Plantațiile de lucernă de pe sectoarele agricole cu nr. cadastrale *****, *****, *****, ***** cu suprafața de 4,2962 ha, în toamna anului 2019 au fost arate. Reieșind din datele expuse în certificatul nr. 271 din 06 aprilie 2020, eliberat de Primăria comunei Zîrnești pe terenul agricol cu nr. cadastral ***** pe o suprafață de 2,3599 ha în anul 2016 a fost semănată lucernă, care în toamna anului 2019 a fost arată. La momentul efectuării expertizei, determinarea suprafeței culturilor agricole și anume a lucernei distruse în vara anului 2017 pe terenurile agricole cu nr. cadastrale *****, *****, *****, *****, *****, *****, ***** ce aparțin lui Pascal Ion și Pascal Svetlana, este imposibilă, că conform datelor certificatului nr. 272 din 06 aprilie 2020, eliberat de Primăria comunei Zîrnești, culturile agricole semănate pe terenurile agricole cu nr. cadastrale enumerate au fost arate în toamna anului 2019.

Din datele actului nr. 124 din 29 iunie 2017, întocmit de comisia creată de Primăria comunei Zîrnești, care este responsabilă de ținerea cadastrului funciar, reiese că suprafața

terenurilor agricole care au fost distruse semănăturile de lucernă, în urma săpăturilor care au fost efectuate în cadrul proiectului de reabilitare a sistemelor de irigare constituie 0,80 ha.

La momentul efectuării expertizei, determinarea suprafeței de lucernă distruse în vara anului 2017 pe terenul agricol cu nr. cadastral ***** ce aparține reclamantei Caranfil Anjela este imposibilă, din motivul că conform datelor care reiese din certificatul cu nr. 271 din 06 aprilie 2020 eliberat de către Primăria comunei Zîrnești, culturile agricole semănate pe terenul agricol cu nr. cadastral ***** pe suprafața de 2,3599 ha, au fost arate în toamna anului 2019.

În actul de constatare nr. 123 din 29 iunie 2017, întocmit de comisia Primăriei comunei Zîrnești se constată faptul distrugerii, semănăturilor de lucernă pe o suprafața de 0,50 ha din terenul agricol cu nr. cadastral *****, care îi aparține lui Caranfil Anjela (f/d 235-245 vol. I).

În conformitate cu art. 5 alin. (1) din Cod de procedură civilă, *Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.*

În conformitate cu art. 118 alin. (1) din Cod de procedură civilă, *Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.*

Conform art. 7 alin. (1) din Cod civil, *Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condiţiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condiţiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.*

Completul de judecată reține că, prejudiciul pretins de intimații Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela, s-a produs în anul 2017, în legătură cu lucrările de reabilitare a sistemului de irigare Chircani-Zîrnești. Respectiv, raporturile juridice ce țin de repararea prejudiciului material cauzat urmează a fi examinate prin prisma dispozițiilor Codului civil, în redacția în vigoare la data producerii prejudiciului.

În conformitate cu art. 14 alin. (1), (2) din Cod civil (în redacția până la modificările din 01 martie 2019), *Persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.*

Se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat).

În conformitate cu art. 1398 alin. (1), (2), (3) din Cod civil (în redacția până la modificările din 01 martie 2019), *Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.*

Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege.

O altă persoană decât autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Prin urmare, pentru angajarea răspunderii delictuale urmează să fie stabilită existența prejudiciului, fapta ilicită, legătura de cauzalitate dintre fapta și prejudiciul precum și vinovăția, acestea elemente să fie analizate în coroborare cu toate probele administrate.

Completul de judecată consideră că, prima instanță corect a constatat că lucrările de reparație a complexului sistemei de irigare Chircani-Zîrnești, au fost demarate fără ca bunurile

imobile (terenuri și construcții) proprietate privată să fie expropriate cu dreapta și prealabilă despăgubire.

Conform art. 1 din Legea nr. 488-XIV din 08 iulie 1999, *În sensul prezentei legi, prin expropriere se înțelege transferul de bunuri și de drepturi patrimoniale din proprietate privată în proprietate publică, transferul către stat de bunuri proprietate publică ce aparțin unei unități administrativ-teritoriale sau, după caz, cedarea către stat sau către o unitate administrativ-teritorială a drepturilor patrimoniale în scopul efectuării de lucrări pentru cauză de utilitate publică de interes național sau de interes local, în condiţiile prevăzute de lege, după o dreaptă și prealabilă despăgubire.*

Conform art. 5 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 488-XIV din 08 iulie 1999, *Se consideră de utilitate publică lucrările privind: combaterea eroziunii de adâncime, sistemele de irigare și desecare.*

Însă, declararea utilității publice constituie temeiul juridic care permit realizarea exproprierii, și nu substituie însuși procedura de efectuare a exproprierii.

În acest sens, este relevantă Hotărârea Guvernului nr. 981 din 05 decembrie 2014, adoptată anume în vederea realizării Legii nr. 186 privind declararea utilității publice a lucrărilor de reabilitare și construcție a sistemelor de irigare. Potrivit pct. 1 al acestei Hotărâri, Agenția Relații Funciare și Cadastru a fost împuternicită să organizeze procesul de încheiere a contractelor de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile proprietate privată, situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică. De asemenea, Hotărârea Guvernului menționată a prevăzut și crearea Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor a expropriaților la propunere de expropriere.

Astfel, actele normative adoptate care au stat la baza proiectului, nu au instituit o expropriere automată și nici nu au autorizat ocuparea gratuită și necondiționată a terenurilor private. Dimpotrivă, s-a prevăzut realizarea unei procedurii juridice distincte, de dobândire a terenurilor și de despăgubire a titularilor drepturilor asupra acestora.

Reieșind din probele administrate, prima instanță corect a constatat că, la momentul demarării și executării lucrărilor, sectoarele de teren afectate nu erau expropriate în condițiile legii și conform procedurii stabilite, iar intimații nu au primit despăgubirile prealabile prevăzute de lege.

Faptul că, lucrările au fost executate în baza autorizației de construcție nr. 1 din 31 martie 2017 eliberată de Consiliul raional Cahul, nu poate fi interpretat în sensul dobândirii de către executant sau de către entitatea responsabilă de proiect, a unui drept nelimitat de ocupare și utilizare a bunurilor private, fără îndeplinirea condițiilor speciale prevăzute de legislația cu privire la expropriere.

Autorizația de construcție ține de legalitatea executării lucrărilor de construcție, în timp ce exproprierea privește transferul ori cedarea drepturilor patrimoniale asupra bunului imobil proprietate privată și garanțiile acordate titularului acestui drept. Respectiv, nu poate fi acceptat argumentul apelantului că, lucrările au fost efectuate în baza autorizației de construcție și acest fapt justifică nerespectarea procedurii de expropriere.

Completul de judecată menționează că, în sensul ei dreapta și prealabilă despăgubire nu reprezintă o formalitate procedurală, ci este o garanție legală a titularului dreptului patrimonial, afectat de realizarea lucrării de utilitate publică. Această garanție este cu atât mai importantă în situația în care, înainte de finalizarea procedurii de expropriere, lucrările au produs deja o atingere efectivă a patrimoniului intimaților, prin distrugerea culturilor agricole existente pe terenurile agricole ale acestora. Prin urmare, faptul că lucrările erau de interes național nu

înseamnă că intimații urmează să suporte cu titlu gratuit pierderile patrimoniale produse, în beneficiul colectivității.

Completul de judecată consideră necesar de a respinge argumentul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare precum că, efectuarea acestor lucrări a produs beneficiile pentru majore pentru intimații Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela. Or, utilitatea publică a lucrării urmează să fie delimitată de la prejudiciul individual suportat de fiecare din intimați, ale căror bunuri și drepturi patrimoniale au fost afectate. Beneficiul general sau individual ulterior care rezultă din instalația sistemului de irigare, nu transformă prejudiciul produs anterior culturilor agricole într-un prejudiciu lipsit de relevanța juridică. Completul de judecată susține că, realizarea unei lucrări de utilitate publică reprezintă tocmai o conciliere interesului general cu protecția drepturilor patrimoniale ale persoanelor afectate, iar mecanismul despăgubirii reprezintă un instrument juridic prin care se realizează acest echilibru.

Completul de judecată consideră necesar de a respinge argumentul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare că, încheierea cu intimatul Pascal Ion a contractului de superficie din 15 iunie 2017, justifică temeinicia poziției apelantului și instanța de fond nu a dat apreciere acestei chestiuni.

Completul de judecată constată că, într-adevăr la data de 15 iunie 2017 dintre Pascal Ion și IP „Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova” a fost încheiat contract de superficie asupra terenului cu nr. cadastral ***** cu suprafață de 2,1882 ha cu Agenția Apele Moldovei (f/d 39-40 vol. I).

Însă Completul de judecată consideră că, acest contract urmează să fie interpretat potrivit conținutului lui concret și nu poate fi extins, prin prezumție, asupra unor drepturi pe care titularul nu le-a cedat expres. Totodată, în situația în care intimatul Pascal Ion solicită prejudiciul cauzat pentru culturile agricole distruse, acceptarea constituirii unui drept de superficie asupra terenului nu echivalează ea însuși, cu renunțarea la dreptul de a cere repararea prejudiciului cauzat prin distrugerea culturilor agricole de pe teren. Pentru a demonstra contrariul, apelantul Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare urma să prezinte probe că, intimatul Pascal Ion a acceptat suportarea fără despăgubire a prejudiciului produs prin distrugerea culturilor agricole. Totodată, o simplă informare din partea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare a intimaților Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela prin scrisoare nr. 156 din 15 septembrie 2017 despre suprafețele afectate a terenurilor, nu poate transforma retroactiv o ocupare și afectare a terenului produsă anterior, într-o expropriere legal realizată și nici nu înlătură condiția despăgubirii prevăzute de lege.

Completul de judecată menționează că, calificarea unei lucrări drept utilitate publică nu conferă expropriatului sau executantului dreptul de a cauza fără compensare unui prejudiciu proprietarului ori titularului unui drept patrimonial asupra terenului. Dimpotrivă instituția exproprierii este construită pe principiul compensării prejudiciului patrimonial suportat de persoană afectată de realizarea lucrării de utilitate publică.

Completul de judecată consideră că, prima instanță corect a întemeiat concluziile sale, pe Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017 privind constatarea prejudiciului cauzat constatat nemijlocit pe teren. Or, aceste acte de constatare în coroborare cu alte probe administrate confirmă faptul că, în procesul efectuării lucrărilor de reparație a sistemului de irigare au fost afectate suprafețe de teren, pe care se aflau culturile agricole. Faptul că, apelantul Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu este de acord și contestă aceste acte, prin sine nu înlătură forța probantă a acestora. Totodată, instanța de fond a apreciat aceste acte în coroborare cu alte probe administrate în prezenta cauza civilă.

Completul de judecată consideră neîntemeiat argumentul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare precum că, intimații Pascal Ion, și Pascal Svetlana, au prezentat suplimentar la terenurile indicate în Actul de constatare nr. 124 din 29 iunie 2017 suprafețe suplimentare pretins afectate cu suprafața de 0,16 ha.

În acest sens Completul de judecată invocă că, din materialele și probele anexate rezultă că, această suprafața a fost indicată ca fiind afectată și mai mult ca atât, la elaborarea Raportului de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020, expertul a avut la dispoziție materiale probatorie necesare, pentru calcularea prejudiciului pentru aceasta suprafața de terenuri. Faptul că, apelantul nu este de acord cu această suprafața indicată, din motivul că au fost stabilite suprafețe exacte a terenurilor afectate, nu poate fi suficient întru admiterea acestui argument al apelantului. Mai mult ca atât, în Raportul de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020, expertul judiciar a constatat că, nu a fost posibil de stabilit suprafața terenului cu lucernă afectate exact, din motiv că roada a fost recoltată. Însă, faptul că la momentul cercetărilor ulterioare, culturile agricole de pe terenurile respective au fost arate, nu conduce la concluzia automată că suprafața invocată, nu a fost afectată în anul 2017. Imposibilitatea expertului de a efectua o verificare fizică retroactivă a culturilor existente în anul 2017, nu se echivalează cu inexistența prejudiciului, în condițiile în care suprafața și afectarea acesteia au fost confirmate anterior prin alte probe. Iar instanța de judecată este obligată să aprecieze toate probele în ansamblu, și să nu înlăture automat o probă doar pentru faptul că o verificare ulterioară nemijlocită nu mai era posibilă.

Completul de judecată respinge argumentul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare precum că, în cadrul procedurii de dispunere și de efectuare a expertizei judiciare, i-au fost încălcate drepturile procedurale, care constituie temei de înlăturare a acestei probe din dosar.

Completul de judecată consideră necesar de invocat că, pentru a fi exclus din materialul probator Raportul de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020 și în aceste temeiuri să fie casată hotărârea primei instanțe, încălcarea procedurală pretinsă să fie una efectivă și relevantă pentru soluționarea cauzei. La caz, apelantul Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu a demonstrat că, au avut loc careva încălcări care au influențat asupra concluziilor expertului sau că Raportul de expertiză judiciară a fost obținut printr-o procedura care este în afara cadrului legal și urmează să fie declarată nulă forța sa probantă. Mai mult ca atât, apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare i s-a oferit posibilitatea să formuleze întrebări expertului, drept care a fost realizat de apelant, astfel sunt neîntemeiate invocările despre existența încălcărilor de ordin procedural cu trimiterile la prevederile art. 150 din Cod de procedură civilă. Iar simplu dezacord cu concluziile expertului, nu este suficient pentru înlăturarea Raportului de expertiză judiciară din materialul probator din dosar.

Completul de judecată consideră că, prima instanță corect a constatat și a determinat în speță mărimea prejudiciului cauzat și mărimea venitului ratat, iar dezacordul apelantului în această parte urmează să fie respins ca neîntemeiat.

Completul de judecată constată că, valoarea prejudiciului cauzat și venitului ratat a fost demonstrată prin Raportul de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020, elaborat în baza probelor și materialelor dosarului civil, pornind de la datele culturii agricole afectate și perioada în care intimații nu au putut beneficia de producția agricolă.

Completul de judecată respinge argumentele apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare precum că, intimații Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela nu au prezentat facturile fiscale, contracte de vânzare-cumpărare a lucernei sau alte documente privind recolta

obținută în anii anteriori. Or, acest fapt nu este suficient pentru a combate concluziile Raportului de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020 în condițiile în care, obiectul expertizei a constat tocmai în determinarea, pe baza cunoștințelor de specialitate a consecințelor economice al afectării culturilor. Expertul a utilizat metodologia de calcul din domeniu, iar apelantul Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu a prezentat o altă expertiză judiciară contrară, care să demonstreze că metodele și datele utilizate în cadrul efectuării expertizei judiciare, sunt incompatibile cu circumstanțele realității agricole în zona respectivă.

În ceea ce privește argumentul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare că, cantitatea de 30 000 kg de fân nu este una reală, Completul de judecată consideră că, apelantul nu a prezentat careva probe care să infirme concluziile Raportului de expertiză judiciară nr. 5/20 din 16 aprilie 2020 și metodologia utilizată în cadrul întocmirii acestuia.

Prin urmare, Completul de judecată consideră că acțiunea formulată de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela este întemeiată și corect a fost admisă de prima instanță.

Cu privire la acțiunea formulată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare împotriva Primăriei comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Pascal Ion și acțiunea formulată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare împotriva Primăriei comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Caranfil Anjela cu privire la contestarea actului administrativ.

Completul de judecată consideră că, prima instanță corect a respins acțiunile formulate de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare împotriva Primăriei comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Pascal Ion și Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare împotriva Primăriei comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Caranfil Anjela cu privire la anularea actului de constatare pe teren nr. 123 și actului de constatare pe teren nr. 124 din 29 iunie 2017, emise de Primăria comunei Zîrnești, privind constatarea pagubei cauzate culturilor agricole intimaților Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela.

Completul de judecată constată că, Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017 întocmite de Primăria comunei Zîrnești, au fost emise în anul 2017 când în vigoare era Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

În conformitate cu art. 2 al Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, *în sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații: act administrativ - manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii. Actului administrativ, în sensul prezentei legi, este asimilat contractul administrativ, precum și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri.*

În conformitate cu art. 3 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, *obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi; subdiviziunile autorităților publice; funcționarii din structurile specificate la lit. a) și b).*

Obiect al acțiunii în contenciosul administrativ poate fi și nesoluționarea în termenul legal a unei cereri referitoare la un drept recunoscut de lege.

Completul de judecată menționează că, simplu fapt că un document a fost întocmit de persoane care activează în cadrul unei autorității publice, nu este suficient pentru a-i conferi acestuia natura juridică de act administrativ. Esențial este conținutul și efectul documentului,

respectiv, dacă prin acesta se dispune, se decide sau se stabilește în mod unilateral nașterea, modificarea ori stingerea unor drepturi sau obligații juridice.

Completul de judecată constată că, din conținutul Actelor de constatare pe teren nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017 rezultă că, acestea consemnează constatările efectuate pe terenuri, suprafețele cărora au fost afectate prin efectuarea lucrărilor de reabilitare a sistemului centralizat de irigare Chircani-Zîrnești. Completul de judecată constată că, actele contestate prin natura lor sunt acte tehnice constatatoare, consemnând anumite circumstanțe constatate de persoanele care le-au întocmit.

Aceste acte nu reprezintă în sine vreo dispoziție emisă de Primăria comunei Zîrnești, prin care a stabilit în sarcina Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare careva obligații juridice concrete, a modificat ori a stins un drept al Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare sau a soluționat definitiv un raport juridic dintre Primăria comunei Zîrnești și Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare.

Faptul că, la Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017 au fost anexate cererile prealabile formulate de intimații Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela cu privire la repararea prejudiciului cauzat, nu transformă aceste acte de constatare în acte administrative. Efectul juridic al unui asemenea act, trebuie să fie determinat prin rapoarte la momentul și scopul emiterii sale, iar nu prin prisma eventualei utilizării ulterioare a acestuia ca mijloc de probă.

Completul de judecată respinge argumentul apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare precum că, Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017 au fost emise cu încălcările procedurale și anume fără participarea reprezentantului apelantului și lipsește temeiul juridic privind constituirea comisie.

Acest argument nu poate fi acceptat deoarece, potrivit art. 26 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, sancțiunea de anulare a actului administrativ ilegal, presupune existența actului administrativ susceptibil de control judecătoresc în această procedură. Norma respectivă, nu poate fi aplicată unui act, care prin natura lui nu este act administrativ. Completul de judecată invocă că, competența persoanelor care au participat la emiterea Actelor de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017, lipsa reprezentantului apelantului la elaborarea acestora, nu schimbă natura juridică al acestor acte și nu le transformă în acte administrative.

Aceste împrejurări pot fi relevante după caz la aprecierea forței probante și a veridicității constatărilor efectuate, dar reprezintă o procedură distinctă de problema calificării actului ca act administrativ.

Completul de judecată consideră că, trimiterile apelantului Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare la Hotărârea Guvernului nr. 981/2014 nu conduce la concluzia că, orice document întocmit în cadrul lucrărilor aferente reabilitării sistemului de irigare dobândește prin acest fapt, calitate de act administrativ. Pentru calificarea documentului drept un act administrativ, este necesară manifestarea juridică a voinței unilaterale, emise în exercitarea competenței de putere publică și destinată producerii unor efecte juridice.

Astfel, în speța deferită judecății, apelantul Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare nu a demonstrat că prin Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017 Primăria comunei Zîrnești a adoptat o decizie juridică care i-a impus o anumită obligație, i-a modificat vreo situație juridică sau s-ar fi stins vreun drept. O eventuală consecință juridică invocată de apelantul Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare – obligarea la repararea prejudiciului cauzat, nu rezultă expres doar din Actele de constatare nr. 123 și nr. 124 din 29 iunie 2017, ci

rezultă din examinarea unei pretenției materiale și a probelor care confirmă existența prejudiciului, întinderea acestuia și persoana obligată să-l repare.

Prin urmare și în această parte hotărârea primei instanțe este întemeiată și motivată.

Cu privire la cheltuieli de judecată.

În conformitate cu art. 82 din Cod de procedură civilă, *Cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat, taxa de timbru și cheltuielile de judecare a cauzei.*

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Cod de procedură civilă, *Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.*

Completul de judecată constată că, potrivit bonurilor de plată anexate intimatul Pascal Ion a achitat suma de 150 lei cu titlu de taxa de stat la depunerea cererii de chemare în judecată, suma de 3215 lei cu titlu de taxa de stat la depunerea cererii de chemare în judecată concretizată și suma de 8 285 lei pentru efectuarea expertizei judiciare (f/d 47 vol. I; f/d 30 vol. II; f/d 31 vol. II).

Totodată se atestă că, intimata Pascal Svetlana a achitat suma de 150 lei cu titlu de taxa de stat la depunerea cererii de chemare în judecată, și suma de 8 285 lei pentru efectuarea raportului de expertiza judiciară (f/d 49 vol. I; f/d 31 vol. II).

Se atestă că, intimata Caranfil Anjela a achitat taxa de stat în sumă de 150 lei la depunerea cererii de chemare în judecată, suma de 1 598 lei cu titlu de taxa de stat la depunerea cererii de chemare în judecată concretizată și suma de 4 315 lei pentru efectuarea expertizei judiciare (f/d 50 vol. I; f/d 33 vol. II).

Totodată rezultă că, intimații Pascal Ion și Pascal Svetlana au achitat suma de 3000 lei Cabinetului Avocatului „Todorov Maxim”, iar Caranfil Anjela a achitat Cabinetului Avocatului „Todorov Maxim” suma de 2000 lei, cu titlu de asistență juridică (f/d 32 vol. II; f/d 35 vol. II).

Reieșind din faptul că, acțiunea intimaților Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela a fost admisă, iar acțiunile Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare au fost respinse, prima instanță corect a hotărât încasarea cheltuielilor de judecată suportate de intimați, din contul apelantului.

În baza materialelor și actelor dosarului, conducându-se de prevederile art. art. 385 lit. a), 390 din Cod de procedură civilă, Completul de judecată,-

D E C I D E :

Se respinge, apelul declarat de I.P. Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare.

Se menține, hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 26 noiembrie 2024, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Pascal Ion, Pascal Svetlana și Caranfil Anjela către Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare, intervenienți accesorii IP Cadastrul Bunurilor Imobile SCT Cahul, Cancelaria de Stat, Agenția Apele Moldovei, Primăria satului Zîrnești, Ministerul Finanțelor, S.R.L. „Hidrocinstrucția”, Consiliul raional Cahul, privind recuperarea prejudiciului material și cheltuieli de judecată, cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei Zîrnești, intervenient accesoriu Pascal Ion privind contestarea actului administrativ și cererea de chemare în judecată înaintată de Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare către Primăria comunei

Zîrnești, intervenient accesoriu Caranfil Anjela privind contestarea actului administrativ.

Decizia este definitivă, dar cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de 2 luni de la comunicare deciziei integrale.

Președintele completului de judecată, judecătorul **Evgheni BANCOV**

Judecătorii **Andrei SCRIPCENCO**

Inga GORLENCO